

Arkivväskan Vasa Bomull

- Arkivväskan är tänkt för historieundervisningen i årskurs 7. Temat är industrialiseringen på 1800-talet, med kopplingar till aktivt medborgarskap och entreprenörskap av idag.
- Vasa Bomulls historia och verksamhet nystas upp genom en fiktiv arbetsintervju
- Arkivväskans innehåll:
 - Bakgrundsinfo: Vasa Bomulls historia, kort översikt
 - Foton och material som anknyter till Vasa Bomull. Österbottens museum och Österbottens traditionsarkiv
- Genom materialet får eleverna bekanta sig med vad olika dokument i arkivets och museets samlingar berättar om det förflutna. Arkivväskan är ett sätt att låna arkiv- och museiföremål till klassrummet. Samtidigt välkomnar arkivet och museet också eleverna på besök för att forska vidare i materialet!

Bli en bomullsängel!

Våren 1895 ska Anna Söderman söka jobb vid Vasa Bomull Ab. Hon är 19 år och född i en stor familj på landsbygden. Många från hemorten har flyttat till stan och fått jobb på olika fabriker där. Anna har hört att bomullsfabriken ger bra arbete.

Före arbetsintervjun med spinneriets förman förbereder Anna sig för att berätta om sin bakgrund och sina färdigheter.

- Arkivmaterial att titta på tillsammans:
 - bild av familj utanför liten småbrukarstuga på landsbygden (Annas utgångspunkt) (bild 1)
 - översiktsbild över fabriken (bild 2)

Uppgifter:

- Vad berättar bild 1 om hur man bodde och levde på landsbygden i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet? Hur såg framtiden ut för flickorna i familjen? Vad hade sonen för framtid? Varför flyttade många unga kvinnor till stan?
- Jämför bild 1 och 2. Diskutera skillnader mellan fabriksmiljön och landsbygdsmiljön.

- Diskutera flytten från landsbygden till staden. På vilket sätt skilde sig t.ex. boendet i staden från boendet på landet? Hur skilde sig arbetstiderna vid en fabrik från arbetet på landsbygden? Vilka kunskaper kunde Anna eventuellt ha nytta av på bomullsfabriken?
- Extra arkivmaterial för läraren:
 - Broschyr om Vasa Bomull, 1920-talet
- arkivmaterial:
 - foto av fabriksarbetare (bild 3)
 - foto av spinnerska och av fabriakens direktör (bild 4-5)
 - foto av en av fabriakens ångmaskiner (bild 6)
 - bildserie av olika skeden i produktionen (bild 7-11)

Uppgifter:

- Titta på bild 3. Vad berättar bilden om arbetarna på fabriken – kvinnor, män, barn?
- Jämför bild 4 och 5. Vad berättar klädseln om personerna? Vilka detaljer lägger man märke till? Diskutera sociala skillnader mellan arbetare, förmän och direktör.
- Bild 6: Ångkraften – en av förutsättningarna för industrialiseringen!
- Bild 7-11: Titta på bilderna i numrerad ordning. Se hur råbomullen omvandlas till tyg och sytråd.
Bilderna härstammar från olika årtionden, de nyaste från 1960-talet, men skildrar viktiga moment i tillverkningsprocessen.

Om tid finns:

- Spela parvis en fiktiv arbetsintervju.
- Den ena eleven är förmannen som presenterar fabriken och den andra är Anna, som berättar om sin bakgrund och sina färdigheter och varför hon söker arbete.

Mera material och tilläggsuppgifter kring valfria teman:

- Arbetarrörelsen.
I Vasa arbetarmuseum finns utställningar och arkivmaterial som berättar om arbetarrörelsen i Vasa och föreningslivet vid Vasa Bomull. Se <http://www.sauna-lahti.fi/labourm>. E-post vaasan.tyovaenmuseo@netikka.fi
- Människorna vid Vasa Bomull: intervjumaterial i arkivet eller besök vid museet

I Österbottens traditionsarkivs samlingar finns utskrifter av intervjuer som gjordes med stadsbor 1959-60 i Vasa. Intervjuerna handlar om sociala förhållanden och berättar bland annat om hur fabriksanställdas vardag såg ut i början av 1900-talet.

Uppgift:

Läs citaten ur två intervjuer. Skriv en uppsats om en fabriksanställds liv i början av 1900-talet. Hur bodde man? Hurdana möbler och saker hade man i hemmet? Hurdana kläder hade man? Vad åt man och varifrån fick man sin mat? Rita bilder av hur det kunde se ut i ett arbetarhem.

Kontakta arkivet och be att få läsa mera av vad de intervjuade berättar. Fråga efter samling ÖTA 4 Social undersökning i Vasa 1860-1960. Kontaktuppgifter: Tel. (06) 319 5611, e-post traditionsarkivet@sls.fi.

Österbottens museums basutställning berättar om Vasa under 400 år. I utställningen lyfts särskilt kvinnornas och barnens historia fram. Utställningen presenterar också urbaniseringen och industrialiseringen och deras inverkan på samhällets utveckling. I Vasa 400 år får vi lära känna en av bomullsänglarna, Anna Söderman, genom hennes livshistoria en interiör från hennes hem i Roparnäs.

Uppgift:

Diskutera i grupp t.ex. följande ämnen:

1. Arbetsförhållandena i bomullsfabriken under medlet av 1800-talet till 1950-talet, jämfört med dagens arbetsförhållanden
2. Kvinnans ställning i privatlivet och arbetslivet förr och nu
3. Barnets roll och synen på barndomen förr och nu
4. Lågprisproduktionen i dagens utvecklingsländer: fördelar och nackdelar ur lokalbefolkningens synvinkel. Vilka globala följder har lågprisproduktionen?

Välkomna att bekanta er med Österbottens museum och utställningen Vasa 400 år! Kontaktuppgifter: Museets informationsdisk (06) 325 3800, museipedagog Kukka-Maaria Kallio 040 – 483 0410.